

SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE

METODIKA K PRACOVNÍMU LISTU

T A
Č R

Tento projekt je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu ÉTA.

www.tacr.cz
Výzkum užitečný pro společnost.

METODIKA K PRACOVNÍMU LISTU

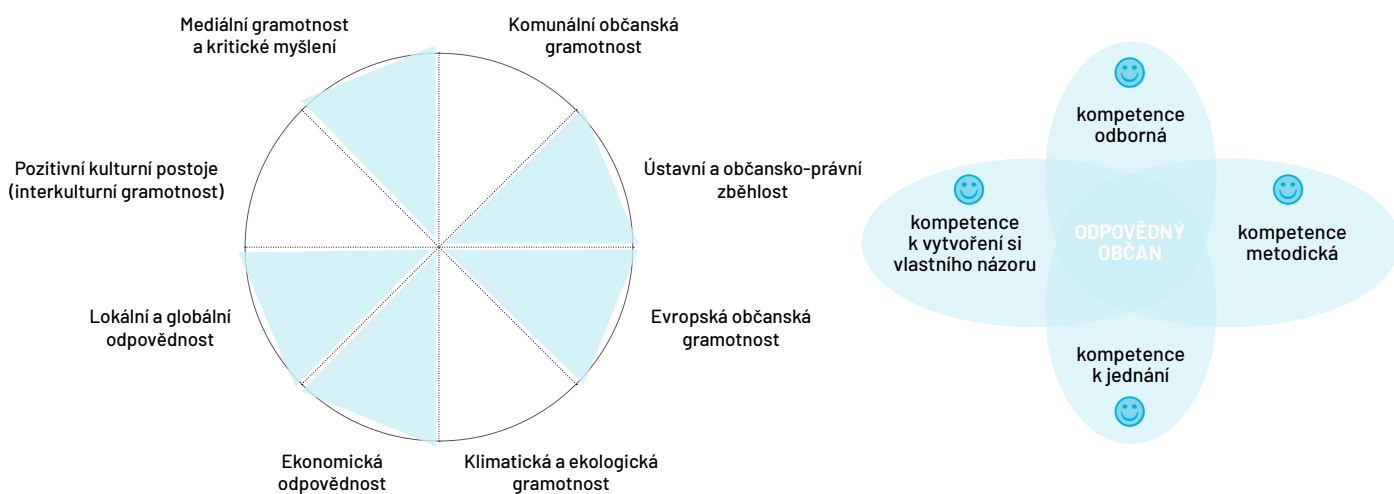
SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE

Téma	Společná obchodní politika Evropské unie
RVP G	<p>Občanský a společenskovední základ MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT</p> <ul style="list-style-type: none"> » objasní důvody evropské integrace, posoudí její význam pro vývoj Evropy » rozlišuje funkce orgánů EU a uvede příklady jejich činnosti » posoudí vliv začlenění států do Evropské unie na každodenní život občanů » uvede příklady činnosti některých významných mezinárodních organizací a vysvětlí, jaký vliv má jejich činnost na chod světového společenství, zhodnotí význam zapojení ČR <p>Dějepis MODERNÍ DOBA II – SOUDOBÉ DĚJINY</p> <ul style="list-style-type: none"> » vymezí základní problémy soudobého světa a možnosti jeho dalšího vývoje » zná základní instituce sjednocující se Evropy, jejich úlohu a fungování <p>Člověk a svět práce TRŽNÍ EKONOMIKA</p> <ul style="list-style-type: none"> » vysvětlí na základě konkrétní, reálné a aktuální situace ve společnosti mechanismy fungování trhu <p>Geografie REGIONY</p> <ul style="list-style-type: none"> » čte, interpretuje a sestavuje jednoduché grafy a tabulky, analyzuje a interpretuje číselné geografické údaje <p>Průřezová témata Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech PL pomáhá žákům:</p> <ul style="list-style-type: none"> » uvažovat a nacházet řešení problémů a konfliktů s ohledem na historickou zkušenost Evropy a jiných částí světa » orientovat se v neznámém prostředí a mezinárodních situacích » vnímat a hodnotit lokální a regionální jevy a problémy v širších evropských a globálních souvislostech » vytvořit si na základě osvojených informací vlastní názor, umí ho vyjádřit a obhajovat ho <p>Multikulturní výchova PL pomáhá žákům:</p> <ul style="list-style-type: none"> » chápat, respektovat a aktivně hájit myšlenku, že každý jedinec má odpovědnost za to, aby byla odstraněna diskriminace a předsudky vůči lidem různých etnických skupin, národností, barvy pleti, náboženství, sociálního původu, pohlaví a sexuální orientace

RVP SOV	Společenskovědní vzdělávání / Občanský vzdělávací základ ČESKÁ REPUBLIKA A SVĚT » objasní postavení České republiky v Evropě a v soudobém světě; » charakterizuje soudobé cíle EU a posoudí její politiku; vysvětlí zapojení ČR do mezinárodních struktur a podíl ČR na jejich aktivitách
Klíčová slova	Obchodní vztahy EU, instituce EU, import, export
Cíl vyučovací jednotky	Porozumět procesům a kontextům obchodní politiky EU
Pracovní materiály, pomůcky	Pracovní list, internet
Způsob práce	Čtení textů, grafů, map, obrázků, karikatur s porozuměním, diskuse
Organizační forma práce	Individuální, frontální, skupinová
Časová dotace	2–3 h

Zdroj: Doslovně převzato (a částečně upraveno) z: Rámcové vzdělávací programy pro gymnázia (<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>) a Rámcové vzdělávací programy středního odborného vzdělávání (<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-stredniho-odborneho-vzdelavani-rvp-sov/>).

Které občanské kompetence lekce rozvíjí?

Zdroj: LESŇÁK, Slavomír, a kol. Rozvíjení personální, sociální a občanské kompetence učitelů, studentů a žáků. Brno: Masarykova univerzita, 2020, s. 46.

Zdroj: ŠTĚRBA, Radim, a kol: *Kompetence pro odpovědné občanství. Příspěvek do diskuze o revizi rámcových vzdělávacích programů*. Praha: Nakladatelství Jalna, 2018, s. 7. Diagram autoři převzali od rakouských autorů: KRAMMER, Reinhard, a kol. *Kompetenzorientierte Politische Bildung*. Innsbruck, Bozen, Wien: Studien-Verl., 2008, s. 6.

Odborná kompetence: které výstupy odborné kompetence PL umožňuje a rozvíjí? Žák:

- » rozliší každodenní jazyk od jazyka odborného
- » objasňuje odborné termíny a konstruktivně a kriticky je vysvětluje

Metodická kompetence: které výstupy metodické kompetence PL umožňuje a rozvíjí? Žák:

- » zachycuje možné odborné výroky, které je možné vyvodit z analýzy

Kompetence k vytvoření si vlastního názoru: které výstupy kompetence k vytvoření si vlastního názoru PL umožňuje a rozvíjí? Žák:

- » prověřuje předložené politické názory s kompatibilitou lidských práv
- » dotazuje se na závislost kontroverzních postojů při hledání politického rozhodnutí na předurčených ekonomických, sociálních, náboženských a kulturních zájmech
- » přijatelně zdůvodňuje dílčí názory

Kompetence k jednání: které výstupy kompetence jednání PL umožňuje a rozvíjí? Žák:

- » vyjadřuje a veřejně hájí vlastní názory, hodnoty a zájmy
- » hájí sám nebo s ostatními společné zájmy a/nebo zájmy ostatních

Zdroj: Doslovně převzato z: ŠTĚRBA, Radim, a kol., 2018, s. 8–10.

Doporučený průběh lekce:

PL je rozdělený na **úvod** a specifické tematické **části/sekce**:

SEKCE A – VÝZNAM SPOLEČNÉ OBCHODNÍ POLITIKY EU

SEKCE B – OBCHODNÍ VZTAHY EU

SEKCE C – SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA EU V PRAXI

Každá sekce v PL je při rozvíjení diskuze vhodná pro 1 vyučovací hodinu. Při minimalizaci diskuze je možné sekci A a B spojit do jedné vyučovací hodiny. Pracovní list je připraven **pro 2 až 3 vyučovací** hodiny.

V případě časové nouze (**1 vyučovací hodina**) je možné kombinovat jednotlivé aktivity z částí PL, např. tímto způsobem:

Úvod PL: práce s textem (doplňování slov)(5 min);

- A 2a) analýza grafů zobrazujících import, export a obchodní partnery EU (7–10 min);
- B 1a) rozřídění států dle povahy obchodních dohod s EU (7–10 min);
- C 1a) doplňování schématu kompetencí institucí EU při tvoření obchodních dohod (7–10 min);
- C 2a) identifikace výhod a nevýhod společné obchodní politiky EU (7–10 min).

Část v PL	Čas (odhad) v min	Forma výuky / metoda	Fáze výuky	Scénář	Učební pomůcky
Úvod	5-10	Frontální výuka / samostatná práce / práce s textem	Evokace / uvědomění	Úvodní část PL s názvem <i>Co je společná obchodní politika EU a jak vznikla?</i> umožňuje ve cvičení s doplňováním slov do textu upevnění vědomostí o evropské a ekonomické integraci. Jedná se o krátké jednoduché cvičení pro uvedení do tématu uvádějící základní rámec učiva v PL, je jako úvod vhodný k jakékoli části pracovního listu (doporučujeme nevynechávat). Vhodná je kombinace samostatné práce žáků a následné frontální konfrontace ověření správnosti odpovědí a vysvětlení nejasností krátkým výkladem/diskuzí.	PL
A	22-40			Význam společné obchodní politiky EU	
	5-10	Frontální výuka / samostatná práce / práce ve dvojicích/práce s textem	Uvědomění / reflexe	<p>1. O co se snaží společná obchodní politika EU</p> <p>a) Úkol je pomůckou k rozřídění znalostí a porozumění učebního textu o cílech a významu společné obchodní politiky EU. K porozumění textu žákům pomáhají otázky v jednotlivých rámečcích diagramu, do kterých mají vpisovat správné odpovědi (prostor v rámečcích je omezený, což žáky podporuje ke tvoření stručných odpovědí, resp. hledání klíčových slov či abstrakcí). Výsledky samostatné práce je vhodné ověřit ve dvojicích nebo frontálně, případně kombinací. Úkol je nakonec vhodné použít pro reflexi žáků o tom, co již věděli, co se dozvěděli nového, co je překvapilo, jak se s tématem setkávají v médiích, v běžném životě apod.</p> <p>2. Nejdůležitější obchodní partneři EU a hlavní kategorie zboží, s nimiž EU obchoduje</p> <p>V úvodu části najdeme krátký úvodní text a následně 2 grafy zobrazující import a export s podíly obchodních partnerů EU ve vybraných obdobích let 2011, 2021, 2020 a 2022. Následující úkol vybízí studenty k (jejich) „rybí“ analýze.</p>	PL
	7-10	Práce ve dvojicích / práce s textem	Uvědomění	<p>a) Formát páteře ryby nabízí prostor pro identifikaci nejvýznamnějších obchodních partnerů v oblasti exportu i importu a identifikaci zboží exportu a importu. Požádáme žáky, aby si prohlédli grafy a následně ve dvojicích do schématu vepsali 4 nejdůležitější obchodní partnery pro export z EU za 2. čtvrtletí 2022 (horní část páteře) a 4 nejdůležitější obchodní partnery importující do EU (spodní část páteře). Následně je požádáme, aby k exportu vepsali údaje za rok 2021, tedy které zboží vyváží EU nejvíce, a naopak k importu vepsali nejvíce dovážené produkty do EU. Tím studenti získají přehled o nejvýznamnějších obchodních partnerech i o nejvíce obchodovaných položkách. Následně správnost údajů frontálně ověříme (případně požádáme o porovnání v rámci čtveřic). Následně můžeme rozvíjet diskuzi v úkolu b).</p>	PL

Část v PL	Čas (odhad) v min	Forma výuky / metoda	Fáze výuky	Scénář	Učební pomůcky
A	10-20	Frontální / skupinová / samostatná práce / práce s diagramem	Uvědomění / reflexe	b) Od kontroly správnosti údajů v rybím schématu přejdeme k hodnocení obchodní politiky (na základě podkladů grafů a rybí analýzy): vyzveme žáky k prezentaci postřehů o dynamice obchodní politiky EU (změny v čase), změně objemů obchodů, identifikaci důležitých kontextů ovlivňujících obchodní politiku a obchodní vztahy apod. Směřujeme žáky k tomu, co je důležité při formování obchodní politiky: Dle čeho by se EU měla řídit v obchodní politice? Co je nejdůležitější a co méně důležité, co doplňkové a proč? Vybídňeme žáky, aby své názory ve zkrácené/redukované formě vepsali do hlavy a ocasu ryby (vnímané jako obchodní politiky). Následně vyzveme žáky, aby ve třídě své názory prezentovali, zdůvodňovali a následně o nich diskutovali. Alternativou může být vytvoření názorových skupin žáků a více strukturovaná diskuze.	PL
B	19-32			Obchodní vztahy EU	
	7-10	Skupinová / samostatná práce / frontální výuka/práce s textem	Uvědomění	1. <i>Různé kategorie obchodních vztahů EU</i> a) Vyzveme studenty, aby v textu pod tabulkou našli státy, s kterými EU rozvíjí obchodní vztahy, a rozčlenili je dle kategorií obchodních vztahů (tabulka). Následně vyzveme žáky, aby si správné odpovědi ve dvojicích nebo skupinách, či společně ve třídě porovnali, učitel je moderátorem aktivity.	PL
	7-10	Samostatná práce / práce ve dvojicích / frontální výuka/práce s textem	Uvědomění	b) Podobně postupujeme i v tomto úkolu. Vyzveme žáky, aby se samostatně nebo ve dvojicích pokusili spojit levý a pravý sloupec v tabulce: formu ekonomické integrace (spolupráce) s jejich definicemi. Žáky vyzveme, aby své odpovědi zdůvodnili, nesprávné odpovědi korigujeme a vysvětlíme.	PL
	5-12	Frontální výuka / samostatná práce / práce ve dvojicích	Uvědomění / reflexe	c) Jedná se o jednoduché kontrolní uzavřené otázky na porozumění textu. Využití tohoto úkolu je po zvážení možné přesunout i před úkoly a) a b) (může žákům ulehčit jejich vyplňování). Na otázky mohou žáci odpovědět samostatně či ve dvojicích. Jejich společná kontrola může mít formu hlasování, díky kterému žáci získají nové informace, utvrdí se ve vědomostech a rozšíří si orientaci v mezinárodních vztazích a vztazích EU.	PL

Část v PL	Čas (odhad) v min	Forma výuky / metoda	Fáze výuky	Scénář	Učební pomůcky
C	41-102			Společná obchodní politika EU v praxi	
	5	Frontální výuka	Evokace / uvědomění	<p>Žáky můžeme před začátkem práce se sekci C zaujmout krátkou aktivitou. Pobídneme je, aby na lavice ze svých věcí položili ty ze svých předmětů, které nepochází z EU (byly vyrobeny jinde: něco z oblečení, psacích potřeb, elektroniky apod. – rovněž učitel/ka může na katedru položit pár svých předmětů). Následně je vyzveme, aby se rozpomenuli, jak a kde je získali. Pak navodíme otázky související se sekci C: Myslíte, že existuje obchodní dohoda EU se zemí, odkud je váš výrobek? Jaká? (možnosti je i vrátit se k předcházející sekci, kde jsou některé dohody vyjmenované). Jak se taková smlouva uzavírá? Kdo by ji měl za EU uzavřít? Za odpovědi žáky pochválíme jako projev spolupráce a nabídneme, že se na otázky v sekci C pokusíme odpovědět společně.</p>	PL, osobní předměty, které nepochází z EU
	5-12	Samostatná práce / práce ve dvojicích/práce s textem	Uvědomění / reflexe	<p>1. <i>Kdo vyjednává a rozhoduje ve společné obchodní politice?</i></p> <p>a) Cílem úvodního úkolu je umožnit vytvoření přehledu o kompetencích institucí EU v oblasti obchodní politiky. Doplnění schématu podpoří utřídění a fixaci vědomostí o kompetencích institucí EU. Doporučujeme vyplnit ho individuálně (intuitivně) na základě výběru slov z rámečku a následně správnost odpovědí ověřit ve výukovém textu. Na závěr si žáci mohou ověřit odpovědi ještě ve dvojicích nebo i společně ve třídě. Diskutovat můžeme o tom, co je na procesu uzavírání smluv překvapilo.</p>	PL
5-20	Samostatná/ skupinová práce / práce s obrazovým materiálem	Evokace / uvědomění / reflexe	<p>b) Žáky vyzveme, aby si (sami nebo ve skupinách) prohlédli karikaturu a následně se zamysleli, jestli již někdy o tomto tématu slyšeli ve výuce (viz pracovní list Evropská unie jako aktér ve světě), v médiích apod.</p> <p>Analýzu karikatury podpoříme u žáků otázkami:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Koho symbolizuje jelen? (zástupce EU nebo někoho mimo EU?) – Koho symbolizují další osoby na obrázku? (zástupce EU nebo někoho mimo EU?) – Která z institucí EU ze schématu v úkolu a) by měla být ta, která novou smlouvu s „jelenem“ vyjedná? – Které z institucí a členů EU bychom mohli přiřadit k figurám v karikatuře? – Proč je vyjednávat s celou EU efektivnější než s jednotlivými členskými státy? 	PL	

Část v PL	Čas (odhad) v min	Forma výuky / metoda	Fáze výuky	Scénář	Učební pomůcky
C	6-20	Samostatná/ skupinová práce/práce s textem / kompetitivní výuka	Uvědomění	<p>2. Výhody a problémy společné obchodní politiky EU</p> <p>Na výhodu efektivity společné obchodní politiky EU v předchozím úkolu (karikatura) navazuje i úkol</p> <p>a) Vyzveme žáky, aby na základě textu identifikovali (další) výhody a nevýhody společné obchodní politiky EU. Po ukončení samostatné práce je vyzveme k prezentaci výhod a nevýhod a jejich zdůvodnění (aktivitu můžeme oživit i tím, že uspořádáme soutěž pro žáky/skupiny žáků, kteří identifikují i další výhody a nevýhody – odhalí a zdůvodní nejvíc výhod a nevýhod).</p>	PL
	20-45	Skupinová práce / diskuze	Uvědomění/ reflexe	<p>b) Žáky rozdělíme do 4 skupin a vyzveme je, aby společně vymysleli argumenty ve prospěch jedné z pozic (min. 2). Po ukončení přípravné fáze umístíme každou skupinu do jiného rohu místnosti (dostanou i velký papír, na který ve zkratce označí svou pozici – např. ochranáři) a vyzveme je, aby své argumenty prezentovali a zdůvodnili. Po ukončení celého cyklu prezentací a zdůvodnění žáky vyzveme, aby se přesunuli do rohu k té pozici, která je argumenty přesvědčila (nebo již takovou pozici zastávali) – požádáme je, aby vysvětlili, proč je nová pozice pro ně důležitější než předchozí. V posledním kole vyzveme studenty, aby si vybrali ještě jednu pozici, kterou by rádi zastávali – ať se přesunou do nového rohu (nebo tam umístí na lístečku své jméno). V závěru vyhodnotíme počet členů jednotlivých rohů a zveřejníme je na tabuli ve třídě. Rozvíjíme diskuzi o příčinách počtů pozic i o tom, jaké priority v EU v obchodní politice převládají (můžeme k tomu využít vyhledávání na internetu). Reflektovat můžeme i změnu pozic žáků – co bylo tak silným argumentem, že změnilo jejich původní názor?</p>	PL, internet

Správné odpovědi:

Klíč k pracovnímu listu

Úvod: Co je společná obchodní politika EU a jak vznikla?

Úkol: Přečtěte si text a doplňte chybějící klíčová slova.

celní unii; Evropská společenství; mezinárodní bezpečnost; mezinárodní obchod; společná obchodní politika ES/EU

Zatímco oblasti jako **mezinárodní bezpečnost**, diplomacie, zahraniční politika či lidská práva nepatřily od začátku mezi klíčové oblasti evropské integrace, snažila se **Evropská společenství** už od svého vzniku v 50. letech 20. století profilovat v mezinárodním prostředí jako organizace zaměřená na ekonomickou spolupráci a **mezinárodní obchod**.

Poměrně rychle (již v 60. letech 20. století) se podařilo ustanovit **celní unii**, v jejímž rámci státy Evropských společenství mezi sebou při vzájemném obchodu odbouraly cla, a naopak zavedly společná cla při dovozu z nečlenských států. Postupně se vytvořila **společná obchodní politika ES/EU**, která se vyznačuje společnými pravidly dovozu zboží a služeb z třetích zemí mimo EU na jednotný trh, společnými pravidly, která se týkají např. přímých zahraničních investic, obchodních aspektů duševního vlastnictví, veřejných zakázek apod.

Sekce A: Význam společné obchodní politiky EU

Úkol 1a) Na základě textu odpovězte několika slovy na otázky v následujícím diagramu. Odpovědi vepište do rámečků.

O co se snaží EU v rámci své společné obchodní politiky?

O liberalizaci obchodních vztahů se třetími zeměmi i s dalšími organizacemi (např. Mercosur).

Jak se tyto snahy projevují?

Uzavíráním dohod o hospodářské a obchodní spolupráci.

Čeho se obchodní smlouvy týkají?

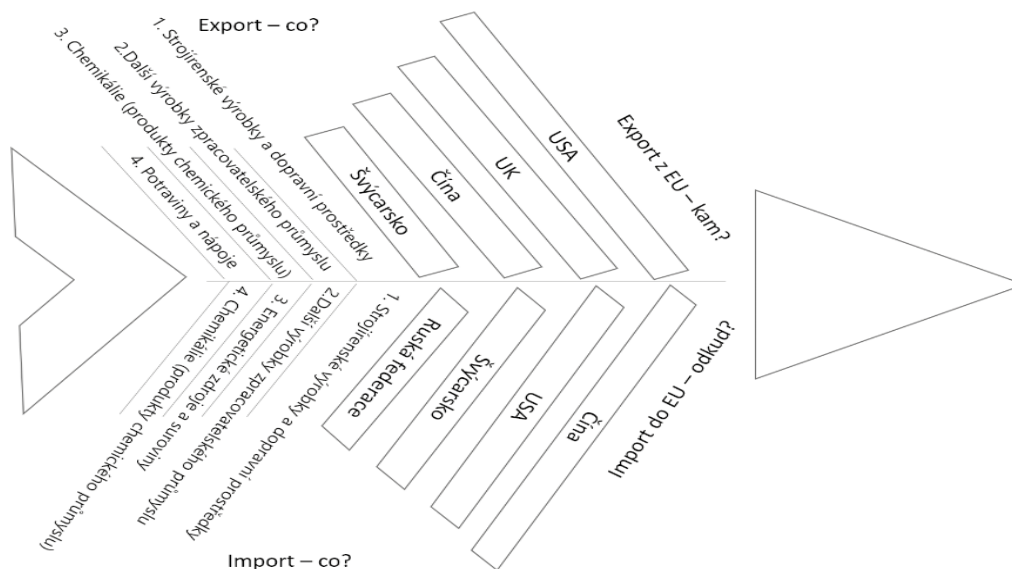
Obchodu se zbožím a službami, investic, ale často i oblastí jako ochrana zdraví a spotřebitele či ochrana klimatu.

Proč to EU dělá?
Proč / za jakým účelem sjednává EU smlouvy v rámci společné obchodní politiky?

Smlouvy snižují celní bariéry mezi EU a zeměmi/organizacemi mimo EU, odbourávají kvóty na dovoz a vývoz, usnadňují podnikání a investice, omezují byrokratické překážky apod.

Úkol 2a) Vyplňte diagram rybí kosti tak, že na jednotlivé pozice kostí doplňte požadované údaje (údaje vyčtete z koláčových a sloupcových grafů výše):

Roztřídte 4 nejvýznamnější exportní a importní partnery EU v 2. čtvrtletí roku 2022. Dále roztřídte 4 nejvýznamnější exportované a importované zboží v roce 2021.

Úkol 2b) Diskutujte o obchodní politice a obchodních vztazích, které má EU s třetími zeměmi: Co vás překvapilo? Jak se v průběhu času mění obchodní politika EU? Jaký bude její další vývoj? Co by v rybě (v předešlém úkolu) mohly představovat z hlediska důležitosti (s ohledem na současnost a budoucnost obchodních vztahů a obchodní politiky EU) hlava (to klíčové/důležité) a ocas ryby (to, co je méně důležité, doplňkové)?

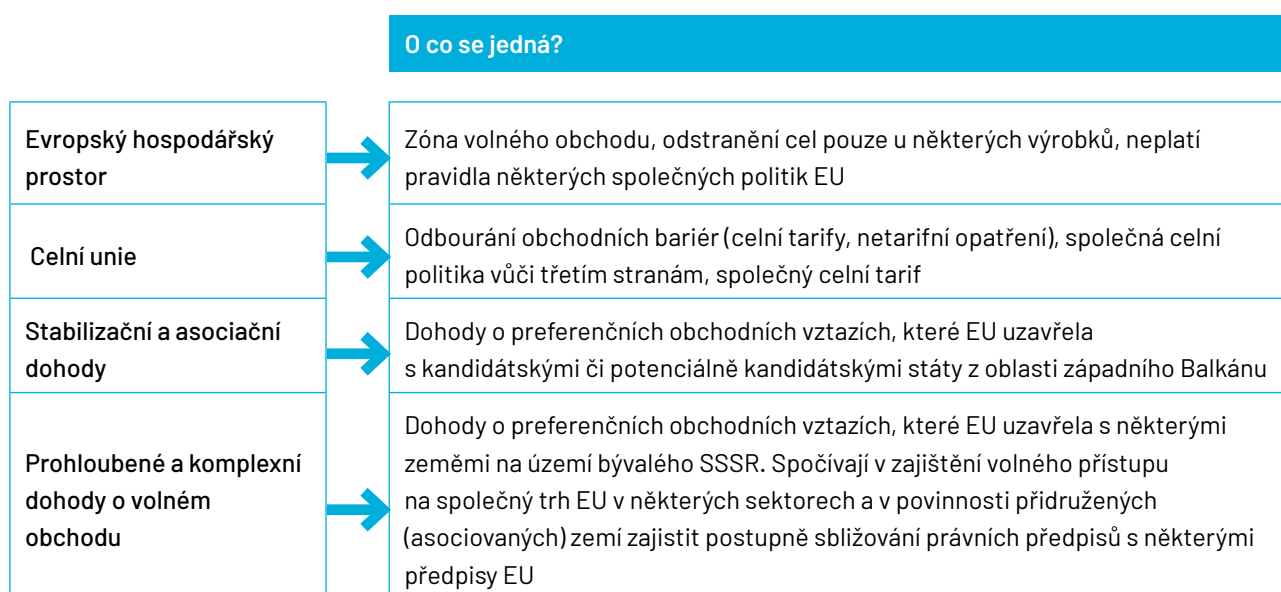
Studenty by mohlo překvapit, že největším vývozcem do EU je Čína, zatímco v případě unijního exportu je až třetí v pořadí. EU tedy z Číny spíše dováží, než vyváží, můžeme tedy diskutovat o významné závislosti EU na dovozu výrobků z některých zemí. Studenty by také mohlo zaujmout, že strojírenské produkty, výrobky zpracovatelského průmyslu a spotřební zboží tvoří nejvýznamnější položky jak v exportu, tak v importu. Opět je možné zde diskutovat závislost na dovozu průmyslových výrobků, zda je to pro EU pozitivní a nemělo by se v tomto ohledu něco měnit. Dále je pozoruhodné, že ačkoli se hovoří o závislosti EU na dovozu energetických zdrojů a surovin, zaujímají tyto komodity v podílu různých kategorií dováženého zboží do EU až třetí místo. Studenty také může zaujmout, jak důležitým obchodním partnerem EU, jak v dovozu, tak i vývozu, je Švýcarsko a také Velká Británie, kterou už kvůli brexitu musíme počítat za externí, nečlenskou zemi. V té souvislosti se dá diskutovat i o výhodách a nevýhodách toho, že UK odešlo z EU a už není členskou zemí. Studenti také možná mohou upozornit na pozici Ruska, které ve sledovaných obdobích většinou nepatřilo mezi 4 nejvýznamnější obchodní partnery a v roce 2022 dále klesal jeho význam jako importního partnera EU, a to kvůli sankcím uvaleným na Rusko v souvislosti s válkou na Ukrajině. (Je zde možné diskutovat problematiku obchodních sankcí.) Naopak, pro leckoho může být překvapivé, že v 2. čtvrtletí 2022 stoupl podíl Ruska na dovozu do EU. Důvodem bylo zvýšení cen komodit, které Rusko dováží do Unie, především energetických surovin, hlavně zemního plynu.

Sekce B: Obchodní vztahy EU

Úkol 1a) Na základě textu níže doplňte státy (pouze ty, které nejsou členy EU) do správných kategorií obchodních vztahů.

	Evropský hospodářský prostor	Celní unie	Stabilizační a asociační dohody	Prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu
Státy (mimo EU)	Norsko, Island, Lichtenštejnsko	Andorra, Monako, San Marino, Turecko	Albánie, Černá Hora, Severní Makedonie, Srbsko, Bosna a Hercegovina, Kosovo	Ukrajina, Moldavsko, Gruzie

Úkol 1b) Na základě textu přiřadte definici ekonomického vztahu (spojte).

Úkol 1c) Vyberte správnou odpověď.

Švýcarsko

- A. je členem Evropského hospodářského prostoru
- B. je s EU v celní unii
- C. má s EU specifickou bilaterální dohodu o obchodních vztazích**
- D. nemá s EU žádnou dohodu o obchodních vztazích

Dohodu o volném obchodu CETA má EU

- A. s Moldavskem
- B. s USA
- C. s Čínou
- D. s Kanadou**

Členem EFTA nikdy nebyl(o)

- A. Portugalsko
- B. Španělsko**
- C. Island
- D. Lichtenštejnsko

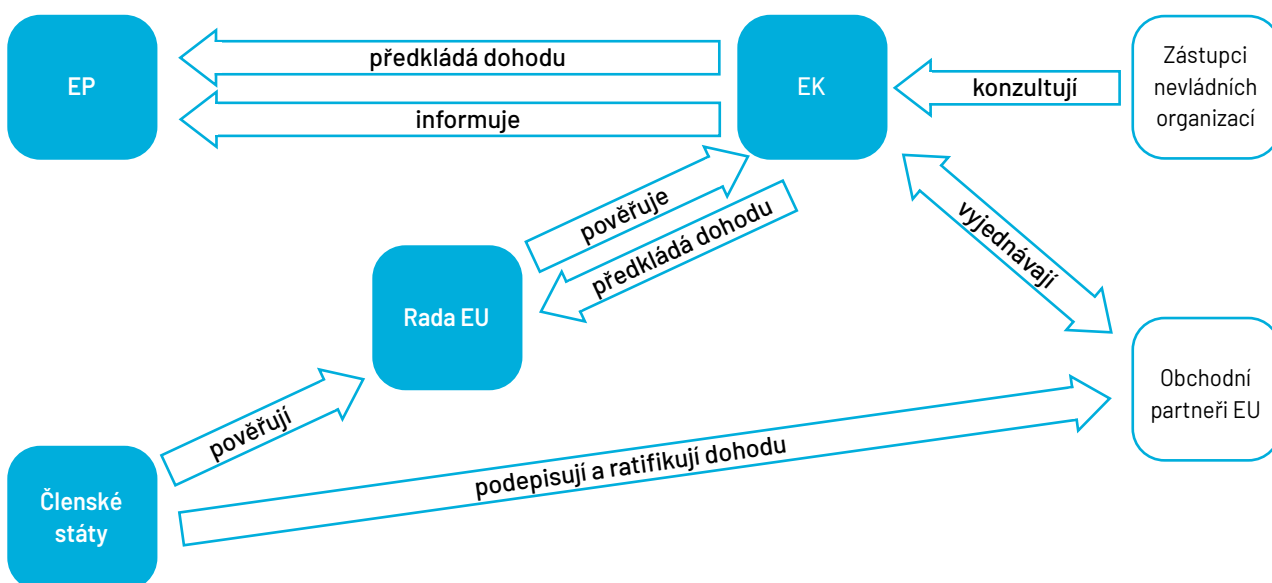
Mezi země, které mají s EU dohodu o přidružení (asociační dohodu) patří

- A. Švýcarsko
- B. USA
- C. Egypt**
- D. Kanada

Sekce C: Společná obchodní politika EU v praxi

Úkol 1a) Na základě textu níže doplňte do šipek ve schématu, jakou roli mají jednotlivé instituce a aktéři, kteří se podílejí na společné obchodní politice EU. Vybírejte ze slov v rámečku. (Mějte na paměti, že jedna instituce/aktér může mít více rolí.)

předkládá dohodu – konzultují – pověřují – vyjednávají – podepisují a ratifikují dohodu – pověřuje

Úkol 1b) Prohlédněte si karikaturu a rozhodněte, jestli karikatura odráží stav v EU či nikoliv. S kým by v EU měl jelen vyjednávat o preferenční obchodní dohodě?

Správná odpověď: Karikatura odráží stav v EU už jenom tím, že je tu vícero členských států a institucí. Vyjednáváním je ale pověřena Evropská komise. Jelen by tedy měl jednat s ní. Dále by se dalo diskutovat o pravomocích dalších aktérů: EP je informovaný o průběhu jednání a musí schválit konečnou dohodu; členské státy pověřují Komisi mandátem k jednání, jsou členy Rady EU, se kterou EK spolupracuje při jednáních. Členské státy tak na EK „dohlížejí“. Hotovou dohodu pak schválí Rada složená ze zástupců členských států a často ji pak ještě i jednotlivé členské státy musí ratifikovat (většinou ve svém domácím parlamentu).

Úkol 2a) Jaké výhody/řešení, a naopak překážky/nevýhody jsou spojené se společnou obchodní politikou EU? Vepište do tabulky na základě následujícího textu.

Výhody: Členské státy nemusejí o bilaterálních dohodách s významnými světovými aktéry typu Japonska, Kanady, Číny či Austrálie, vyjednávat samy. Vyjednávají za ně EK jménem EU, která je silným mezinárodním aktérem, takže je schopna vyjednat dohodu s jiným silným aktérem (typu USA, Číny, ale třeba i celé nějaké další obchodní organizace typu Mercosur). Podmínky dohody platí pro všechny členy EU (to může být ale i nevýhodou). EU dbá na to, aby dohody uzavírané v rámci společné obchodní politiky respektovaly pravidla společného trhu, antimonopolní opatření, normy týkající se ochrany spotřebitele, hlásí se k vysokým standardům ochrany životního prostředí a klimatu. Toto ale někdy bývá považováno i za nevýhodu, protože další světoví aktéři považují často tato pravidla a normy EU za příliš přísné a kritizují, že EU jejich prostřednictvím naopak vytváří překážky volnému obchodu a uzavírání nových dohod.

Nevýhody: Nevýhodou, nebo spíše dilematem společné obchodní politiky je potom to, že EU musí v rámci obchodních vztahů často spolupracovat i se zeměmi, které nemají plně demokratický režim a dochází u nich i k porušování lidských práv. Při jednání o těchto dohodách je proto třeba brát v úvahu i tyto faktory a ne všechny členské země se na tom dokáží shodnout. Některé např. upřednostňují rozvoj obchodních vztahů před dodržováním určitých norem, hodnot a ochrany lidských práv při navazování vztahů s externími partnery. Jiné to mají naopak.

Úkol 2b) Rozdělte se na 4 skupiny a debatujte o tom, jaké hlavní priority by EU měla sledovat při navazování obchodních vztahů se státy mimo Unii. Najděte argumenty podporující každou ze 4 rozdílných pozic.

Skupina 1: „EU by měla sledovat v první řadě ekonomické výhody, které jí spolupráce přinese.“

Lze argumentovat např. tím, že odbourání celních bariér a množstevních omezení přinese EU a jejím členským státům možnosti exportu do příslušné země, to stimuluje domácí výrobu, tvorbu pracovních míst. Dále dojde k usnadnění investic v příslušné třetí zemi, což opět podpoří ekonomické subjekty v EU. (Ve zkratce: vývoz napomůže tvorbě pracovních míst v EU, pomůže firmám v EU i ekonomikám členských států – občané EU se budou mít líp, EU se udrží na předních příčkách ekonomických velmocí, obchodní dohody budou znamenat investiční příležitosti pro naše podnikatele apod.)

Skupina 2: „EU by se měla zajímat především o to, jestli daná země dodržuje, nebo porušuje lidská práva.“

Lze argumentovat tím, že EU se už ve svém primárním právu hlásí k určitým hodnotám, jako je demokracie, dodržování lidských práv, EU má Chartu základních práv apod. Neměla by tedy uzavírat obchodní dohody bez ohledu na to, jaký je v daném státě režim. Lidská práva jsou jednou ze základních hodnot, EU by měla např. brát ohled na to, jestli v zemi není otročká práce, jestli produkty, které by se dovážely, nejsou jejím výsledkem apod. (Ve zkratce: hodnota lidského života a utrpení je nad ekonomickými zájmy, v opačném případě jsou členské státy a EU farizejské...lidský život má stejnou hodnotu bez ohledu na to, kde se vyskytuje...)

Skupina 3: „EU by se měla zajímat především o to, zda spolupráce nepoškodí evropské výrobce a spotřebitele.“

Lze argumentovat, že obchodní dohody nepřináší jen příležitosti pro EU výrobce a investory, ale znamenají také přístup na trh výrobcům z příslušné země mimo EU. Co když jejich výrobky budou konkurovat domácím, např. jejich zemědělské komodity ohrozí pozici našich zemědělců? Budou dovážené výrobky (např. potravinářské) dostatečně kvalitní? Zdravotně nezávadné? Neohrozí tento dovoz kvalitu potravin prodávaných v EU? Apod. (Ve zkratce: oboustranná dohoda umožní i větší import výrobků do EU, což ohrozí domácí výrobce – možná prodají méně výrobků a služeb, sníží se jim tržby, budou propouštět zaměstnance, zaplatí méně na daních – EU, členské státy i občané na dohodu doplatí...)

Skupina 4: „EU by měla sledovat především klimatické cíle a ochranu životního prostředí.“

EU se v mezinárodním prostředí profiluje jako důležitý aktér, kterému záleží na ochraně životního prostředí a klimatu. Mélo by jí tedy záležet na tom, jestli země, jejíž produkty dováží, dodržuje tyto standardy, neemituje v průmyslové výrobě nadměrné množství skleníkových plynů, škodlivých látek apod. (Ve zkratce: obchodní dohody jsou důležité, ale důležitější je budoucnost. V EU jsou vysoké ekologické standardy, když chce někdo s EU obchodovat, musí rovněž tyto cíle dodržet...)